

Profielen.hr.nl ONAFHANKELIJK BLAD VAN DE HOGESCHOOL ROTTERDAM

PROFIELEN

ISSUE #143 MAART 2018

Klagen over je
opleiding? Niet
bij Klacht.nl

HR-docent en #3 van de
Rotterdamse PvdA

DUYGAN

somewhere else in the world

REUTERS/AVIN BAEZ

OCALA, FLORIDA. De Puerto Ricaanse Eliany Martell van vijf krijgt een standje van haar vader Felix Martell. Sinds het overlijden van zijn vrouw, twee jaar geleden, zorgt Martell alleen voor zijn dochter. Martell was bezorgd over het onderwijs aan zijn dochter in Puerto Rico, omdat de scholen na hurricane Maria langdurig gesloten zijn. Daarom wonen Eliany en hij nu in een hotel in Florida, betaald door de Federal Emergency Management Agency.

‘Ik ben een jaar “in Thierry” geweest en now I’m done with it. Tijd om weer eens over andere dingen na te denken.’

Roos maakte voor haar minor een toneelstuk over Thierry Baudet (zie achtercover).

COLOFON Verschijningsdatum Profielen 143, 12 februari 2018 **Hoofdredacteur** Tosca Sel **Eindredacteur** Esmé van der Molen **Redactie** Darice de Cuba, Demian Janssen, Olmo Linthorst, Dorine van Namen, Jos van Nierop, Lana van der Meer (stagiair) **Redactieraad** Elsje Jorritsma (voorzitter) **Corrector** Marco Prins **Medewerkers aan dit nummer** Jonathan van Noord, Hoger Onderwijs Persbureau [HOP] **Foto's** Bob Goedewaagen, Frank Hanswijk, Rossi and Blake, Stef Schellekens, Sugarcoated, Bob van der Vlist, Levien Willemse, Astrid Zuidema **Illustraties** Demian Janssen, Krelis, Manouk Venema **Vormgeving** evvu. ch/Evelien van Vugt, i.s.m. Maxime Biekmann **Coverfoto** Rossi and Blake **Redactieadres** Museumpark 40, hoogbouw bg, kamer MP.H.00.035. Postbus 25035, 3001 HA Rotterdam. Telefoon: (010) 794 45 75, e-mail: profielen@hr.nl. **Open** ma. t/m vr. 10.00-17.00 uur **Advertenties** Via profielen.hr.nl **Druk** Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam **Jaargang** 29 ISSN 1385-6677. **Profielen 144** verschijnt op 26 maart 2018. HET IS VERBODEN ZONDER TOESTEMMING VAN DE HOOFDREDACTEUR

ARTIKELEN OF ILLUSTRATIES GEHEEL OF GEDEELTELIJK OVER TE NEMEN.

NIEUWS

- 04 Kort
- 07 Docent van het jaar-verkiezing
- 08 Studierendement stijgt
- 10 Online versus old school klagen

COLUMN

- 05 Lieve Tosca: Hoe vraag ik m'n collega mee uit?
- 27 Bart Bijl: Valse profeten

VERDER

- 9 Afgestudeerd
Niels Verschuren, Ad arts & crafts
- 12 Beeldreportage
Kunst van afgestudeerden op HR
- 26 Uit in Rotterdam
Syrische shoarma
- 28 Wie ben jij dan?
Roos Sparreboom maakte een stuk over Baudet

**CUM LAUDE
AFSTUDEREN**
Loont dat?

INTERVIEW
HR-DOCENT EN PVDA-
KANDIDAAT
DUYGU kreeg het
sociale met de paplepel
ingegoten

DO'S EN DON'TS
van feedback geven

22

Aan dit nummer werkten mee:

DORINE VAN NAMEN >
Redacteur

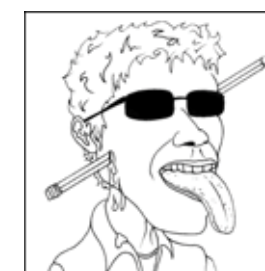
Dorine dook in het onderwerp feedback en ontdekte tot haar verbazing dat het ultieme bewijs dat feedback werkt nog niet is gevonden (p.22).

<ROSSI AND BLAKE
Fotografie

Rossi and Blake zijn na hun afstuderen aan de WdKA doorgedaan als duo. Ze halen het mooie in hun object naar boven. Kijk maar naar de foto's van Duygu Yildirim (p.18).

< KRELIS
Illustrator

Onze oud-stagiair Jarek (alias Krelis) is deze zomer afgestudeerd en versterkt ons dit nummer als freelancer. Zie zijn illustratie over cum laude afstuderen op p.16.

FOLLOW US:

TWITTER.COM/profielen

FACEBOOK.COM/Profielen

INSTAGRAM.COM/Profielenplaatjes

PROFIELEN.HR.NL

PROFIELEN

Kort

RIJBEWIJS 68% van de jongeren heeft een rijbewijs.50,8% van de Rotterdamse studenten heeft een rijbewijs. **RIJBEWIJS****AUTO** 29% van de jongeren heeft een auto.8,1% van de Rotterdamse studenten heeft een auto. **AUTO**

Studenten hebben minder vaak een rijbewijs of auto dan werkende jongeren. Rotterdamse studenten hebben, vergeleken met studenten uit andere steden, het vaakst een auto, maar het minst vaak hun rijbewijs. [Bron: CBS]

WAGGIE

'Accepteer dat tegenslagen de normaalste zaak van de wereld zijn in je leven en het wordt ineens een stuk makkelijker om ermee om te gaan.'

Marloes van der Hoeven werkt als coördinator studentzaken op de Rotterdam Academy en helpt studenten die vastlopen.

Lees haar blog op profielen.hr.nl.

Tevreden HR-medewerkers

80 procent van de medewerkers is (zeer) tevreden over het werken bij de Hogeschool Rotterdam. Dat is een stijging van 1 procentpunt ten opzichte van vorig jaar (79 procent). Medewerkers geven 'werk en perspectief' een 7.8, 'werkdruk' een 6.9 (vorig jaar een 7.0) en het college van bestuur' een 6.4 (vorig jaar een 6.3).

'Het is de student die moet merken dat het onderwijs beter wordt, dankzij de investering van de studievoorschotmiddelen.'

Dit zei onderwijsminister Ingrid van Engelshoven in haar toespraak tijdens de nieuwjaarsreceptie van de Vereniging Hogescholen.

Tips

WAT MOET JE DOEN OM CUM LAUDE AF TE STUDEREN?

1

Zorg dat je gemiddeld een 8.0 of hoger staat
Alle cijfers vanaf het tweede studiejaar tellen mee.

2

Haal een 8.5 of hoger voor je afstudeerprogramma
Dit geldt voor alle onderdelen van het afstudeerprogramma.

3

Zorg dat je binnen vijf jaar klaar bent
En als dat allemaal is gelukt (hulde!), neem je contact op met je examencommissie. Geef aan dat jij denkt dat je in aanmerking komt om cum laude af te studeren.

Lees meer over cum laude afstuderen op p.16.

COLUMN

LIEVE TOSCA

HOE VRAAG IK M'N COLLEGA MEE UIT?

FOTO: SUGARCOATED

Lieve Tosca,

Ik heb al een tijdje een crush op een collega. Als ik haar door de gangen zie lopen, krijg ik het warm. Ik ken haar niet echt, heb haar alleen tijdens teamvergaderingen meegemaakt, maar ze doet wat met me. Binnenkort is het Valentijnsdag en dat lijkt me een perfect moment om actie te ondernemen: ik wil haar mee uitvragen. Hoe pak ik dat het beste aan, met een kaart misschien?

Lfs, Mr. LoverLover

Mr. LoverLover,

Valentijnsdag brengt de romanticus in je boven en dat vind ik mooi. En ondanks dat ik je daadkracht waardeer, wil ik je (nog) niet aanmoedigen je hart te volgen.

Uit je brief begrijp ik dat je een crush hebt op een vrouw die je niet echt kent. Weet je eigenlijk wel of ze op mannen valt of ze single is en of ze openstaat voor geflirt? En wat trekt je zo in haar aan: de manier waarop ze loopt, haar stem, haar stijl? Hoe ze je aan een ex doet denken? Zeer waarschijnlijk heb je niet de hots voor haar, maar voor wie je denkt dat ze is. Ze is een mooie huls waarop jij je droomvrouw hebt geprojecteerd. Misschien ruikt ze helemaal niet lekker, heeft ze politieke voorkeuren waar jij niets van snapt of heeft ze maniertjes die je aan je moeder doen denken waardoor je haar op slag niet meer sexy vindt.

Tot je haar beter leert kennen, weet je niet of ze daadwerkelijk je droomvrouw is. Daarom is het belangrijk dat je wat tijd met haar doorbrengt, zodat je meer van haar te weten komt. Als je haar bijvoorbeeld bij de koffieautomaat ziet staan, kan je 'toevallig' ook een bakkie halen en een gesprekje met haar aanknopen.

Als het klikt, kan je haar vaker aanspreken en misschien, na een paar leuke gesprekjes, wel mee uitvragen. En als ze dan toch niet zo aantrekkelijk blijkt als jij dacht, kunnen jullie gewoon verder als collega's en zal ze nooit weten dat jij ooit warme gevoelens voor haar had.

Stuur haar in ieder geval geen valentijnskaart. Het lijkt een 'leuke' move, maar als zij jouw gevoelens niet beantwoordt, ben je toch altijd die collega die ze moest afwijzen. Ongemakkelijk!

Lfs Tosca

Tosca Sel is hoofdredacteur van Profielen. Heb je ook een vraag voor haar? Mail Lieve Tosca op t.sel@hr.nl. En volg haar wekelijkse rubriek op profielen.hr.nl.

Cum-laudeafgestudeerden

9 In 2016/17 studeerden studenten van 9 HR-instituten cum laude af.

3 3 instituten hadden dat jaar geen cum laudes.

22 Bij EAS (technische opleidingen) kregen maar liefst 22 afgestudeerden de vermelding cum laude.

7 Gevolgd door IvG (gezondheidszorg) met 7 cum-laude-studenten.

4 WdKA sluit de top 3 met 4 cum laude studenten in de bachelor. In de masterfase waren dat er 9.

'Te lang werden vrouwen niet gehoord of werden ze niet geloofd wanneer ze de waarheid spraken over machtige mannen. Maar die tijd is voorbij.'

Famous words van **Oprah Winfrey** tijdens de uitreiking van de Golden Globes.

Gebouwdeel C Kralingse Zoom niet brandveilig

UIT EEN ONDERZOEK NAAR DE BRANDVEILIGHEID VAN DE GEBOUWEN VAN DE HR BLEEK DAT DE GEVELPLATEN VAN BOUWDEEL C VAN LOCATIE KRALINGSE ZOOM NIET VOLDOEN AAN DE BRANDVEILIGHEIDSNORMEN. Het pand is daarom sinds 11 januari gesloten. Aanleiding voor het onderzoek was de brand in de Londense Grenfell Tower. RBS-studenten krijgen nu les in het World Trade Center. De verhuizing is soepel en zonder problemen verlopen. Andere bouwdeelen van de Kralingse Zoom zijn wel veilig en blijven daarom open. Komende maanden wordt gekeken naar mogelijke herstelwerkzaamheden. Tot die tijd blijven de lessen van RBS in het WTC.

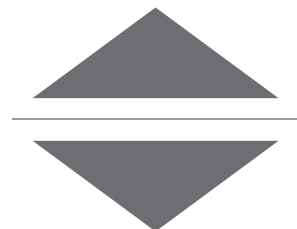
Meer lezen over dit onderwerp? Ga naar profielen.hr.nl en zoek op RBS.

WERK VS. WERKLOOS

In 2017 hadden **176.000** meer mensen betaald werk dan in 2016.

176.000

STIJGER

DALER

101.000

In 2017 waren er gemiddeld **101.000** minder mensen werkloos dan in 2016.

Bron: CBS

Leon Goor is Docent van het jaar 2017

LEON GOOR, WERKZAAM BIJ DE OPLEIDING COMMUNICATIE, IS DOCENT VAN HET JAAR 2017. Hij werd op 23 januari tijdens een opleidingsoverleg door studenten van de medezeggenschapsraad (sgmr) verrast met de titel. Hij is hierdoor, zoals hij zelf zegt, **'volkomen overdonderd'**. Op basis van de motivatie van de 123 voordrachten is door de sgmr een top 5 gemaakt, waar Goor als beste uitkwam. Daarbij werden zijn passie voor het vak, goede didactische vaardigheden en betrokkenheid bij de studenten geprezen. **'Echt geen haar op mijn hoofd die dit zag aankomen'**, vertelt Goor. Hij wil benadrukken dat hij met veel plezier naar zijn werk gaat: **'Het is dankzij mijn collega's en studenten dat ik altijd met een big smile naar mijn werk ga.'** □ Lana van der Meer

FOTO: BOB VAN DER VLIST

STRIP: Keuzevakken

THE MODERN WITCH ILLUSTRATION

Minder dan 1 op 3 allochtone jongens haalt HR-diploma na 8 jaar

De nieuwste studierendementscijfers van de HR bevestigen de stijgende lijn die vorig jaar is ingezet. Tegelijkertijd zijn de kale cijfers nog steeds om van te schrikken. Slechts 34 procent van de HR-studenten haalt na vijf jaar zijn diploma. Met name de prestaties van jongens met een migratieachtergrond blijven achter.

HET BACHELORRENDEMENT OP DE HR LIJKT DE WEG OMHOOG TE HEBBEN GEVONDEN. HET AANTAL STUDENTEN DAT IN 1 JAAR ZIJN P HAALT, IS VOOR DE TWEDE KEER OP RIJ GESTEGEN en voor het eerst sinds 2005 hebben ook meer studenten na 5 jaar een diploma behaald. Dat blijkt uit het rapport *Trendonderzoek studiesucces 2017* dat in januari verscheen.

De lichten van 2015 en 2016 vormden het keerpunt. 1 op de 3 studenten die in 2016 begon, haalde zijn p in 1 jaar, om precies te zijn 33,5 procent. Tussen 2005 en 2014 kwam dit percentage nooit boven de 27 procent, dus het is een belangrijke stijging. Het hoogste rendement in jaar 1 werd in 2016 geboekt bij social work (57,6%). Het jaar ervoor waren het vooral de onderwijsvernieuwingen bij COM (commercieel management) en verpleegkunde die zorgden voor de verbeteringen in jaar 1. Bij COM werd een 60 punten-bsa ingevoerd en verpleegkunde koos voor een nieuw curriculum om studenten sneller door hun p-fase te loodsen.

TOTAAL P-RENDEMENT BLIJFT GELIJK

ER IS IETS BIJZONDERS AAN DE HAND MET HET P-RENDEMENT. Hoewel meer studenten hun p in 1 jaar halen, is het totale p-rendement na 2 studie jaren gelijk gebleven, namelijk 51,5 procent. 'De onderwijsvernieuwingen hebben dus geleid tot een versnelling van het studietempo, maar niet tot vermindering van de uitval', schrijft onderzoeker Maaïke Bajwa.

Ook is het rendement bij COM en Gezondheidszorg in 2016 toch weer gedaald, vooral bij Gezondheidszorg (van 43% naar 36%). Goed nieuws is dat de verbeteringen in jaar 1 bij bijna alle groepen HR-studenten zijn waar te nemen. Het rendement stijgt bij mbo'ers nog iets sterker dan bij havisten en bij studenten met een niet-westerse migratieachtergrond sterker dan bij studenten met Nederlandse roots. De enige groep waarbij de resultaten licht daalden - van 51 naar 50 procent - waren Nederlandse meiden van de havo. Maar zij zijn na de vwo'ers wel de best presterende groep studenten.

Gaat het om het p-rendement na 2 jaar, dan zien we niet dat alle groepen erop vooruitgaan. Positieve uitzondering hierop zijn de meiden van het mbo met een niet-westerse achtergrond. Zij lijken bezig met een inhaalrace. **19 procent haalde in 2015 haar p in jaar 1 tegenover 10 procent het jaar ervoor en na 2 jaar had 37 procent haar p.** Dat was 6 procentpunt meer dan het jaar ervoor.

MEER DIPLOMA'S

Naast de betere prestaties in het eerste jaar van de p halen ook meer studenten hun diploma. Voor het eerst sinds 2005 is het 5-jaarsrendement omhooggegaan. 1 op de 3 HR-studenten (34,1%) heeft na vijf jaar zijn diploma bij de opleiding waar hij is gestart. Bij de WdKA is het rendement het hoogst (57,1%).

Ondanks de stijgende lijn is het hogeschoolbrede rendementscijfer wel omgeven met zorgen, want alleen de havisten en studenten met een westerse migratieachtergrond doen het beter. De mbo'ers die altijd een hoger diplomarendement hadden dan havisten, hebben die positie verloren. Hun rendement is nu 32 procent tegenover de 33 procent van de havisten.

Maar de grootste zorg ligt bij de jongens met een niet-westerse migratieachtergrond. Een groot deel van hen raakt steeds verder achterop. Slechts 1 op de 3 heeft na 8 jaar een diploma bij de opleiding waar hij is gestart, terwijl dat hogeschoolbreed bijna de helft is.

Van de lichte mannelijke, allochtone havisten uit 2012 had maar 15 procent een diploma na 5 jaar. Vergelijk dat met Nederlandse meiden van de havo van wie 50 procent na vijf jaar de hogeschool verlaat met een diploma.

In het *Trendonderzoek studiesucces* gaat het vooral om cijfers. Het geeft geen antwoord op de grote vragen die de percentages oproepen: Hoe komt het dat jongens het slechter doen dan meiden? En waarom raakt zo'n groot deel van de jongens met een niet-westerse achtergrond achterop? Deze urgente vragen smeken om vervolgonderzoek. ■ *Esmé van der Molen*

RENDEMENT AD'S

ASSOCIATE DEGREES ZIJN TWEELJARIGE HBO-OPLEIDINGEN. Het rendement van Ad-studenten laat een wisselend beeld zien. In 2011 haalde 62 procent een diploma in drie jaar. Dit percentage daalde de daaropvolgende jaren tot 48 procent in 2013 waarna het in 2014 weer opkrabbelde naar 51 procent. Ook bij de Ad's maakt het veel uit of studenten een Nederlandse (3-jaarsrendement van 61%) of niet-westerse migratieachtergrond (3-jaarsrendement van 40%) hebben.

Niels Verschuren (22)

GELEERD OP DE HR:
'Het meeste leerde ik van mijn medestudenten. Door samen te werken, leer je veel meer dan alleen.'

'60 uur per week werken is normaal'

ALS KIND WILDE NIELS VERSCHUREN GRAAG TE-KENDOCENT WORDEN. Dat doel verwaterde een beetje, tot hij zijn associate degree haalde op de HR. Hij werkt nu als ontwerper en bij een creatieve mbo-opleiding.

Na zijn opleiding ruimtelijke vormgeving aan het creatieve mbo SintLucas in Boxtel hoorde Niels Verschuren van een medestudent over de tweejarige opleiding arts & crafts bij de Hogeschool Rotterdam.

'Ik wilde graag mijn eigen bedrijf beginnen, maar ik wilde me ook meer verdiepen in verschillende materialen en technieken. De tweejarige opleiding was perfect voor mij, ik had echt niet langer in de schoolbanken willen zitten.'

Niels koos voor de studierichting Sieraad. Ondanks dat hij zich niet eerder verdiepte in sieraden begon hij vol goede moed aan de opleiding. 'Ik wilde graag een nieuwe uitdaging en die kreeg ik ook.' Twee drukke en spannende jaren volgden. Naast de projecten waar Niels aan werkte tijdens de opleiding was hij peercoach en klassenvertegenwoordiger. 'Ik maakte lange dagen, maar ik had het zo naar mijn zin dat de tijd voorbijvloog.'

GEMIST OP DE HR:
'Het vak economie. Als je een bedrijf wilt beginnen, heb je goede basiskennis nodig.'

Tot 2017: arts & crafts (Ad) Nu: ontwerper en werkzaam bij mbo SintLucas

SIERADEN VOOR MANNEN

Het idee voor de opvallende sieraden die Niels nu maakt, ontstond op de HR. Het viel hem op dat er weinig sieraden voor mannen op de markt zijn. Het blijft vaak bij horloges of een ring. Zo kwam hij op het idee van vlinderdassen en pochetten in een 'modern jasje'. Inmiddels heeft Niels elf verschillende modellen van nylon en diverse metalen ontworpen. Ook maakt hij manchetknopen van uiteenlopende materialen.

Maar in je levensonderhoud voorzien als zzp'er is niet makkelijk. Daarom werkt Niels ook 32 uur per week als leeromgevingassistent op zijn voormalige school SintLucas. 'Toen ik vorig jaar mijn eindproject presenteerde op de Dutch Design Week kwamen er docenten van het SintLucas langs en zij lieten mij weten dat er een vacature vrijkwam. In december 2017 ben ik begonnen en tot dusver bevalt het heel goed. Ik ben vijf dagen per week aanwezig en help en begeleid studenten bij hun projecten. Ik ben geen docent, maar eerder de schakel tussen student en docent en ik vind het erg leuk. Voor mij is dit de perfecte baan, want ik kan het goed combineren met mijn eigen projecten.'

Lange dagen gelden nog steeds als de standaard voor Niels. Met de 32 uur op het SintLucas en minimaal 30 uur die hij aan zijn eigen werk besteedt, blijft er weinig tijd over voor sociale contacten. 'Mijn familie en vrienden zijn erg *supportive*. Ik moet mijn tijd goed indelen, maar ik haal ontzettend veel voldoening uit mijn werk.'

In maart neemt Niels' compagnon een aantal *bow ties* mee naar een beurs in Dubai en in april gaat Niels naar een beurs in Milaan. Dat zou zomaar het begin van iets heel moois kunnen worden. 'Het liefst wil ik kunnen rondkomen van mijn eigen producten. Ik weet dat het niet makkelijk is, maar aan motivatie geen gebrek. Ik heb goede hoop.'

Lana van der Meer

Online versus old school KLAGEN

RUIM 50 KLACHTEN OVER HR OP KLACHT.NL

**WAAR GA JE NAARTOE ALS JE ONTEVREDEN BENT?
Klaag je via de formele kanalen of op het internet waar
de rest van de wereld kan meekijken?**

KLAGEN IS EEN POPULAIRE BEZIGHEID OP INTERNET. Voor veel mensen is tweeten over een ongenoegen een effectievere manier om iets voor elkaar te krijgen dan bellen of mailen. Ook klachtensites als Klacht.nl en Klachtenkompas.nl trekken veel verkeer. **De laatste twee jaar neemt de activiteit rondom de Hogeschool Rotterdam op Klacht.nl toe.** De eerste klacht werd in 2011 gepost. Sindsdien zijn er 54 klachten geplaatst. Elk jaar werden het er een beetje meer: in 2016 veertien en vorig jaar negentien.

Studenten posten bepaald geen wisswasjes op Klacht.nl. Ze klagen over studievertraging, over problemen rond afstuderen, een afgewezen inschrijving of ongelijke behandeling. Ook oud-student Kyra wendde zich tot Klacht.nl. Zij studeerde een semester aan de HR, maar stapte in verband met reistijd over naar een andere hogeschool. Ze had een cijferlijst nodig om te kunnen aantonen welke vakken ze had gehaald, maar de cijfers bleken niet op de juiste manier ingevoerd. Hierdoor dreigde Kyra een halfjaar te moeten overdoen. Via Klacht.nl hoopte ze de cijferlijst te bemachtigen. Na vijf maanden plaatste de HR een bericht dat de klacht wordt gesloten, omdat de onderwijsmanager ondanks herhaalde pogingen geen contact met de klager heeft kunnen leggen. Iets wat klager Kyra vervolgens ontkende.

Verwachtingen

De hoop dat klagen via een klachtensite tot een doorbraak leidt, wordt vaak niet bewaarheid. 'Dat heeft te maken met de aard van de site. Klacht.nl is een commerciële website en wij zien onze aanwezigheid daarop als een soort klantenservice', zegt Ahmet Olgun. Hij is manager communicatie aan de HR. Zijn afdeling webcare speelt de klachten die via Klacht.nl binnenkomen door naar de betreffende opleidingen en afdelingen. **'Studenten denken misschien dat ze een officiële klacht bij de HR indienen, maar dat is niet het geval.** De medewerkers van webcare informeren naar aanleiding van een klacht bij de opleiding wat er aan de hand is, maar het zijn geen juristen of onafhankelijke klachtenfunctionarissen. Voor een juridisch onderbouwde afhandeling heeft de HR een klachtenregeling opgetuigd die te vinden is op het intranet.'

Hogescholen zijn vanuit de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek verplicht om een toegankelijke klachtenregeling in te richten. Spil daarin vormen het onafhankelijke college van beroep voor de examens (cbe), waar studenten een beslissing van de examencommissie kunnen aanvechten, en de onafhankelijke geschillenadviescommissie (gac), waar de resterende klachten in behandeling worden genomen.

Lang niet alle klachten komen bij het cbe of gac terecht. Wie ontevreden is, kan via het digitale klachtenloket van de HR een klacht indienen. Pas als de examencommissie of directie er niet uitkomt met de student, kan deze een zaak beginnen bij het cbe of bij de gac.

Je recht halen

Veel studenten proberen via de interne weg hun recht te halen. Vergelijk de 54 klachten op Klacht.nl maar eens met het aantal zaken bij het cbe in 2016. Dat waren er 245. De geschillenadviescommissie kreeg 90 zaken voorgelegd. Verder dienden 21 studenten in 2016 een schadeclaim in bij bureau klachten en geschillen, bijvoorbeeld omdat ze vonden dat ze onterecht studievertraging hadden opgelopen. Manager communicatie Ahmet Olgun beaamt zich op de vraag of de HR wel op Klachten.nl actief moet blijven. 'Jaren gele-

den is de HR vanuit een dienstverlenende motivatie met deze site in zee gegaan. Je kunt je afvragen of het wel in het belang van studenten is dat er meerdere loketten zijn. We gaan dat in ieder geval onderzoeken.'

Ook met een nette klachtenregeling zal niet elke student tevreden zijn. Je recht halen betekent niet altijd gelijk krijgen. En soms worden er fouten gemaakt waar je als student flink last van hebt, ook als je in het gelijk bent gesteld. Waar de klachtenregeling van de HR niet in voorziet, is *naming and shaming*. En dat kan ook een motivatie zijn om via internet te klagen. Zo gebruikte Sakurai Klacht.nl in de hoop dat mensen die googelen op HRO 'bewuster na zullen denken over een studiekeuze aan die school. Deze school, hun studenten en leraren hebben serieus 3-4 jaar van mijn leven verkloot. **Helaas zal ik de verloren tijd niet kunnen inhalen.'** □

Esmé van der Molen

HOE KLAAG JE OP DE HR?

Ga naar intranet Hint. Typ in het zoekveld: klacht. Op de pagina Klachten kies je tot welke categorie je behoort (aanmelder, student, medewerker). Daarna kun je kiezen over welk onderwerp je wilt klagen. Bij het onderwerp 'onderwijsinhoudelijk' word je doorverwezen naar de onderwijsinstututen. Elk instituut heeft een klachtenfunctionaris. Ook kun je je klacht mailen naar klacht@hr.nl. Dan pakt het bureau klachten en geschillen het probleem op.

(KLEIN)KUNST

Op alle locaties van de hogeschool hangt kunst van oud-studenten en docenten van de Willem de Kooning Academie. Deze collectie telt al meer dan 170 werken, verzameld tussen 1994 en nu. *Profielen* presenteert een overzicht van het kleinste tot het grootste kunstwerk.

size
XS

FORMAAT: (2X) 15 X 10 CM

Johan Meijerink (1948, Bandoeng, Indonesië - † 2011, Rotterdam)
Opleiding: Academie van Beeldende Kunsten, Rotterdam, 1971
Titel: Poifick, 2008
Aankoop: 2010
Techniek: Brons
Locatie: Museumpark, tijdelijk in archief

size
S

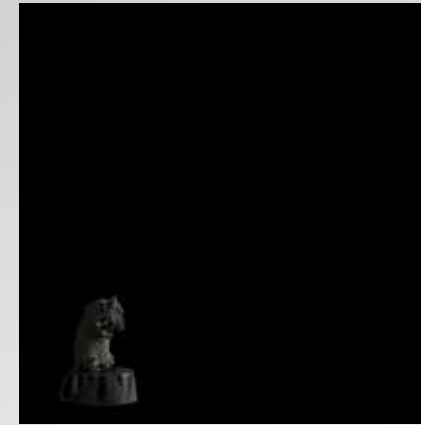
FORMAAT: 18 X 26 CM

Olphaert den Otter (1955, Poortugaal)
Opleiding: Academie van Beeldende Kunsten, Rotterdam, 1981
Titel: World Stress Painting, 2013
Lucht/water
Aankoop: juni 2014
Techniek: Eitempera op papier in lijst
Locatie: Museumpark, tijdelijk in archief

size
M

FORMAAT: 160 X 170 CM

Lizan Freijns (1960, Zwijndrecht)
Opleiding: Willem de Kooning Academie, Rotterdam, 1984
Titel: Van Dortmos, 2017
Aankoop: 2017
Techniek: 100% wol (handtufter Karen Zeedijk, Textielmuseum)
Locatie: Kralingse Zoom

size
S

FORMAAT: (4X) 40 X 40 CM

Silvia B (1963, Utrecht)
Opleiding: Willem de Kooning Academie, Rotterdam, 1986
Titel: La Sieste, Petite Pause, La Petite Fête, Par Surprise, 2011
Aankoop: 2011
Techniek: Foto geplexificeerde C-print op dibond
Locatie: Museumpark, tijdelijk in archief

size
M

FORMAAT: 39 X 45 X 60 CM INCLUSIEF AFVOER

Atelier van Lieshout, (Joep van Lieshout 1963, Ravenstein)
Opleiding: Academie van Beeldende Kunsten, Rotterdam, 1985
Titel: Toilet, 1993
Aankoop: 1995
Materiaal: Polyester
Locatie: Museumpark, tijdelijk in archief

size

L

FORMAAT: 125 X 155 CM

Melle de Boer (1972, Den Haag)
Opleiding: Academie van Beeldende Kunsten, Rotterdam, 1995
Titel: 161 Devils Dancing, 2009
Aankoop: 2010
Techniek: Werk op papier, tekening
Locatie: Rochussenstraat, begane grond

size

XXL

FORMAAT: 220 X 360 CM

Eveline Visser (1949, Rotterdam)
Opleiding: Academie van Beeldende Kunsten, Rotterdam, 1971
Titel: Yellow Planet, 2007
Aankoop: 2009
Techniek: Acryl op linnen
Locatie: Rochussenstraat, tweede etage

size

XXXL

FORMAAT: 200 X 290 CM

Marie Civikov (1979, Den Haag)
Opleiding: Willem de Kooning Academie, Rotterdam, 2002
Titel: Plastic, 2011
Aankoop: 2011
Techniek: Acryl- en olieverf op canvas
Locatie: Museumpark, overgang paviljoen hoogbouw, derde etage

size

XL

FORMAAT: 210 X 98,2 CM

Juul Kraijer (1970, Assen)
Opleiding: Academie van Beeldende Kunsten, Rotterdam, 1994
Titel: z.t., 2000
Aankoop: 2003
Techniek: Houtskool op papier, tekening
Locatie: Museumpark, laagbouw naast MP.L00.509

CUM LAUDE

Cum laude afstuderen LOONT DAT?

In het onderwijs draait het meer om studiepunten dan om goede cijfers. Maar er zijn altijd ambitieuze studenten die hoger willen reiken. Zij kunnen aan de HR cum laude afstuderen. Is dat de moeite waard?

ILLUSTRATIE: KRELIS

ANNA VAN DELLEN (25) STUDEERDE IN JUNI 2017 CUM LAUDE AF AAN DE PABO. Ze had een 8.7 gemiddeld. Het was nooit haar doel om 'met lof' af te studeren. Ze wist niet eens dat het mogelijk was, tot ze aan het begin van haar vierde jaar een gesprek had met haar studieloopbaancoach. 'Hij vertelde dat ik daar met mijn cijferlijst voor in aanmerking kwam en dat ik dan voor mijn afstudeeropdrachten minimaal een 8.5 moest halen. **Toen ik dat eenmaal wist, ben ik bewust gaan koersen op cum laude.** Zo ben ik voor mijn onderzoek dieper in de wetenschap gedoken dan ik anders zou hebben gedaan.'

Anna was de enige van haar instituut IVL die in het collegejaar 2016-17 met lof afstudeerde. Hogeschoolbreed waren dat er rond de 45.

Overtref Jezelf

Op een hogeschool die al jaren worstelt met het lage studierendement staat het bevorderen van cum laude afstuderen niet bovenaan de to-dolijstjes. Alleen de slogan van de HR, Overtref Jezelf, resoneert iets van dit streven.

In ons land is cum laude afstuderen niet bij wet geregeld. Het is aan de universiteiten en hogescholen om dit te regelen in de onderwijs- en examenregeling (OER). Dat betekent dat de ene cum laude de andere niet is. Bij sommige instellingen mag je niet herkansen, terwijl dat aan de HR bijvoorbeeld geen probleem is. Hier moet je in de hoofdfase een gemiddelde hebben van 8.0 of hoger, op alle onderdelen van je afstudeerprogramma minimaal een 8.5 hebben behaald en niet langer dan vijf jaar over je studie hebben gedaan.

Voldoe je aan deze eisen, dan staat er op je diploma - en dus niet verstoep op je cijferlijst - dat je cum laude bent afgestudeerd. Universiteiten kennen verder nog de smaken magna cum laude ('met groot lof') en summa cum laude ('met de hoogste lof'), maar de HR houdt het bij cum laude alleen.

'Bij onze opleiding komt het heel weinig voor', vertelt studieloopbaancoach Monique Meijer van BIM (business IT & management, IBK). 'Het is heel pittig om aan alle eisen te voldoen. De meeste goede studenten richten zich daarom liever op hoge cijfers om een vervolgopleiding te kunnen volgen aan de universiteit en investeren in stages of buitenschoolse activiteiten zoals internationale business battles. Dat staat niet op je diploma, maar je kunt het wel op je cv zetten.'

Hoger salaris

Het is inderdaad pittig om cum laude af te studeren en het begint ermee dat je al vanaf jaar 2 hoge cijfers haalt. Het is vooral een individuele zaak van de student. Het onderwijs zelf is niet zo bezig met hoge cijfers. **Het draait vooral om studiepunten halen** en no-

minaal studeren. Wetenschapper Monique Bijker vindt dat jammer. Zij werkt als senior-onderzoeker aan Zuyd Hogeschool en promoveerde in 2013 op een onderzoek onder 4.000 jonge economen en bedrijfskundigen. Daarnaast deed ze kwalitatief onderzoek onder twintig grote werkgevers, 'zeg maar de Unilever-achtigen'.

'Het lijkt wel alsof men er in het onderwijs niet van op de hoogte is dat cijfers wel degelijk van invloed zijn op je loopbaan', stelt Bijker. 'Universitair afgestudeerde economen en bedrijfskundigen met hoge cijfers verdienen tussen de 400 en 600 euro meer dan afgestudeerden zonder mooie cijferlijst. Ik heb geen specifiek onderzoek gedaan naar het effect van cum laude, maar alleen al hoge cijfers geven dus dit verschil.

'De werkgevers die ik heb geïnterviewd, keken altijd naar de cijferlijst. Dat gaf hen inzicht in de sterktes en zwaktes van afgestudeerden. Ook bevroegen ze sollicitanten op de inhoud van hun thesis.

'Vervolgens bleek dat deze werkgevers vooral geïnteresseerd waren in de afgestudeerden met goede cijfers, en dat vertaalde zich concreet in een aanstelling en een beter salaris. Ik heb ook kwantitatief onderzoek gedaan op basis van gegevens van het onderzoekscentrum voor arbeidsmarktonderzoek ROA. Daar zag ik precies hetzelfde: er is een significant positief effect van een hoog cijfergemiddelde op het salaris.

'Natuurlijk kijken werkgevers niet alleen naar cijfers. Competenties zijn ook belangrijk, met name de meer complexe competenties zoals interdisciplinair samenwerken. Maar hoe dan ook loont het meer om moeite te doen voor goede cijfers dan om je energie te steken in bestuurswerk of bijbaantjes. Werkgevers zeiden: "Wat ze leren van een bestuursfunctie of bijbaantje, kunnen ze ook bij ons opsteken. Maar wat de universiteit te bieden heeft, hebben wij niet in huis."

Voorbeeld

In hoeverre de uitkomsten van Bijkers onderzoek zijn te vertalen naar andere sectoren, kunnen we hier niet zeggen. Voor Anna van Dellen bracht het cum-laudediploma niet meer geld in het laatje. Wel staat ze als beginnende juf al voor groep 3. 'Dat is een groep die op andere locaties van mijn organisatie door ervaren leerkrachten wordt gerund.'

Hoe kijkt ze terug op het 'met lof' afstuderen? Was het 't waard: de maagontsteking die ze kreeg tijdens de laatste maanden, de avonden waarop ze zat te bikkelen, terwijl haar zoonje lag te slapen? 'Ja, absoluut. Ik kom van het vmbo en ben cum laude afgestudeerd. Over een paar jaar wil ik een master gaan doen. Natuurlijk heb ik het voor mezelf gedaan, maar ik kan op deze manier ook oprecht een voorbeeld zijn voor de kinderen op mijn school.' ■

Esmé van der Molen

OMREKENEN VAN O'TJES EN V'TJES

IN 2013 WAS ER GEDOE OVER DE OMREKENING VAN ALFANUMERIEKE BEOORDELINGEN (ONVOLDOENDE, VOLDOENDE, ETC.) NAAR EEN EQUIVALENT IN CIJFERS. Voor sommige vakken kon je alleen een O of V krijgen. Die V werd in Osiris omgezet naar een 6.0. Dit was vervelend voor studenten die cum laude wilden afstuderen. De onderwijsdirecteuren kregen daarom het advies om geen alfanumerieke beoordelingen meer te hanteren waarbij V de hoogste beoordeling was. Overigens kunnen de 'beoordelingen' VLD (van voldaan) en Vrijstelling niet worden omgerekend naar een equivalent in cijfers. Daarom tellen ze nooit mee voor de berekening van het cijfergemiddelde. Als je denkt dat je in aanmerking komt om cum laude af te studeren, kun je een aanvraag doen bij de examencommissie.

INTERVIEW HR-docent en PvdA-kandidaat
Duygu Yildirim

**‘HET SOCIALE WAS
BIJ ONS THUIS HEEL
BELANGRIJK’**

Tekst **Tosca Sel** Fotografie **Rossi and Blake**

*Duygu Yildirim (29) is stagecoördinator
aan de HR-opleiding entrepreneurship en
de nummer 3 op de kandidatenlijst van
de Partij van de Arbeid Rotterdam.*

**'DE MANIER WAAROP WE
MET ELKAAR SAMENLEVEN,
FASCINEERT MIJ.'**

OP 21 MAART ZIJN DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN EN OOK IN ROTTERDAM (ZELFS OP DE HOGESCHOOL ROTTERDAM, LOCATIE MUSEUMPARK) KAN WORDEN GESTEMD. Er staan meerdere HR-medewerkers en studenten op de kieslijsten, maar de opvallendste is Duygu Yildirim. Uit het niets is ze de nummer 3 van de PvdA. Een prominente plek voor een partij die nu met 8 leden in de raad zit en 12 jaar geleden nog 18 gemeenteraadsleden had.

Van niets op nummer 3, hoe is dat zo gekomen?

Yildirim: **'Mijn interesse voor de politiek is er altijd geweest.** Ik volg alles in de media: *Nieuwsuur*, het vragenuurtje en *De Nieuwe Maan*. De samenleving, letterlijk de manier waarop wij met elkaar samenleven, fascineert mij. Daarom ben ik rechten gaan studeren en was ik in 2014 kandidaat-gebiedscommissielid voor Feijenoord. In die rol adviseer je vanuit je eigen wijk het stadsbestuur en ik vond het goed om op die manier bij te dragen. Helaas ben ik toen niet gekozen.

'Ik vind dat iedereen in een periode van zijn of haar leven iets zou moeten bijdragen aan de maatschappij en dit is hoe ik het doe, door politiek actief te worden. **Vorig jaar woonde ik een informatieavond van de PvdA bij en daarna heb ik gesolliciteerd als gemeenteraadslid.** Na een aantal gesprekken met de kandidaatstellerscommissie stelde de commissie een conceptkandidatenlijst op en daar stond ik op nummer 3. Op de algemene ledenvergadering hebben de leden de lijst goedgekeurd en is mijn plek dus bevestigd. Daar ben ik heel blij mee.'

Waarom heb je voor de PvdA gekozen?

'De PvdA is de partij waarmee ik opgegroeid ben. Het sociale, het oog hebben voor elkaar, dat was bij ons thuis heel belangrijk. Mijn vader werkt in de bouw en is echt van het type 'niet lullen, maar poetsen'. Als hij thuiskwam uit z'n werk ging hij 's avonds nog de kapotte keuken van een oud buurvrouwetje repareren. Zo is hij. En zo is mijn moeder, zo zijn mijn zus en broertje en zo ben ik. Bij de PvdA lopen mensen rond die begaan zijn met andere mensen en die hart hebben voor de stad. Ik voel me er thuis en ik onderschrijf de idealen. Ik ben echt een sociaaldemocraat.'

Het sociale is je duidelijk met de paplepel ingegoten. Kan je wat meer vertellen over je roots?

'Ik kom uit een heel normaal gezin. **Mijn vader is een harde werker, van hem heb ik m'n no-nonsensementaliteit.** Mijn moeder is een slimme vrouw die van weinig altijd wat wist te maken. We hadden het thuis niet breed, maar ik ben nooit wat tekortgekomen. Ik heb een fijne jeugd en een supergave studententijd gehad. Ik heb rechten gestudeerd aan de Erasmus Universiteit. Mijn zus – die in Leiden psychologie studeerde – heeft mij een keer tram 7 laten zien en vanaf daar heb ik alles zelf opgepakt.

**'JUUST DE GEMEENTEPOLITIEK
LIJKT ME SUPERINTERESSANT
VOOR JONGEREN.'**

'Mijn ouders hebben mij, mijn zus en mijn broertje gemotiveerd zo veel mogelijk uit onszelf te halen. Studeren en presteren vonden ze belangrijk, want ze vinden dat we onszelf moeten kunnen reddend. Ik heb twee masters voltooid en ik heb een leuke baan, dus het is me aardig gelukt. Door mijn opvoeding wil ik alles eruit halen wat erin zit, maar ik snap dat niet iedereen de kansen krijgt die ik heb gekregen.

'Daarnaast zijn wij alevitisch, een geloof gericht op harmonie, rechtvaardigheid en het juiste doen. Voor aanvang van de bijeenkomst, een *cem*, wordt de gemeenschap door de geestelijke, een *dede*, gevraagd of mensen nog geschillen hebben met elkaar. Als die er zijn, moeten ze worden opgelost voor de ceremonie begint. Die harmonie is voor mij heel belangrijk.'

Je bent ook stagecoördinator op de Hogeschool Rotterdam. Je coördineert de derdejaarsstages voor de opleiding entrepreneurship. Heb je het weleens met je studenten over de politiek?

'Rond verkiezingstijd hoor ik ze er wel over praten, maar dan bespreken ze vooral met elkaar dat ze niet weten waar ze op moeten stemmen. En soms bespreken we in de klas gebeurtenissen die de kranten of social media halen, maar verder dan dat gaat het eigen-

lijk niet. Ik vind het wel belangrijk dat jongeren zich bezighouden met onderwerpen die hun leven en hun stad aangaan.'

Zouden studenten meer betrokken moeten zijn bij de politiek?

'Juist de gemeentepolitiek lijkt me superinteressant voor jongeren. Dat staat echt heel dicht bij de mensen. Als er dingen niet goed gaan bij jou op de sportclub of als er iets niet oké is in de openbare ruimte voor je huis, kun je daar heel makkelijk actie op ondernemen. **Je kunt lokale politici gewoon benaderen.** Hun telefoonnummers en mailadressen staan online. Ik vind ook dat alle studenten zouden moeten stemmen. En als ze niet weten op wie, kunnen ze zich verdiepen. Lees programma's, volg debatten of ga eens naar een bijeenkomst of een activiteit van een partij. In deze periode is er genoeg te ontdekken en bezoeken.'

Er zijn veel mensen – niet alleen studenten – die door al het gebekvecht en gedoe een afkeer hebben gekregen van de politiek. Ook in de Rotterdamse gemeenteraad gaat het er momenteel niet echt harmonieus aan toe. Wat vind jij daarvan?

'De versplintering in het politieke landschap en de verharding in de raad zouden de sfeer in de stad niet moeten beïnvloeden. Het streven is toch dat je samen beleid maakt dat inspeelt op de behoefte van de burgers. Net zoals ik nu lesgeef aan een klas waarin studenten zitten die allemaal op een andere partij stemmen. Dat we allemaal anders zijn, maar samen verder willen, dat moeten we koesteren.'

Stel dat je na de verkiezingen in de gemeenteraad komt, waar ga jij je dan hard voor maken?

'Ik wil me graag inzetten voor onze mooie stad. En dan heb ik het over voldoende werkgelegenheid en goede huisvesting, over een inclusieve samenleving die we voor ogen hebben, maar ook over goed onderwijs. **Een mooie quote hierbij vind ik die van Nelson Mandela: 'Education is the most powerful weapon which you can use to change the world.'** Ik geloof hier echt in, en in goed onderwijs dat aansluit op de arbeidsmarkt. Een betere samenwerking tussen het bedrijfsleven en de onderwijsinstellingen zou ervoor kunnen zorgen dat alle studenten – en dan niet alleen de studenten met een groot netwerk – meteen na het afstuderen aan de slag kunnen. En dat zou eigenlijk vanzelfsprekend moeten zijn. **Net als een betaalbare woning en goede leefomstandigheden, want dat draagt bij aan het welzijn van mensen.** Deze zaken moeten gewoon op orde zijn in een prachstad als Rotterdam.'

Gaat je leven veranderen als je in de raad komt?

'Als ik in de raad kom – en dat is echt nog niet zeker, dat weten we pas na de verkiezingen – dan zal ik wellicht wat minder op de HR zijn. Gemeenteraadslid ben je niet fulltime, maar ik zal me nog meer met politiek gaan bezighouden dan nu. **Sinds m'n kandidaatstelling zit ik in een aantal PvdA-appgroepen. Er gaat een wereld voor me open.** Zo leuk om gelijkgestemden te ontmoeten die ook zo bevlogen zijn. En het allerleukste vind ik dat ik dan mag doen wat ik het allerliefste doe: met mensen praten en samen naar oplossingen zoeken.' ■

‘Hét ultieme bewijs dat feedback werkt, heb ik nog niet gevonden’

Docenten geven hun studenten feedback in allerlei soorten en maten. Mondeling en schriftelijk. Direct of uitgesteld. Klassikaal of individueel.

Wat is het effectiefst? En wat werkt niet?

‘De sandwichmethode, die werkt niet.’

DAT FEEDBACK MISSCHIEN WEL HET BELANGRIJKSTE INSTRUMENT IS VOOR HET LEREN, DAAROVER BESTAAT IN ONDERWIJSLAND VEEL EENSGEZINDHEID. ‘Maar’, zegt Jorik Arts, docent aan de lerarenopleiding biologie van Fontys en feedbackexpert, ‘er zijn geen grote studies naar feedback gedaan, op het niveau van een hele hogeschool bijvoorbeeld.’

Er is een heleboel casuïstiek, kleine studies, waarvan de resultaten nogal verschillen. Er zijn twee meta-analyses gedaan van al die kleine studies en die laten zien dat het effect van goede feedback heel sterk is. Maar daar is wel wat op af te dingen. Mag je al die kleine onderzoekjes op een hoop gooien en de effecten optellen? Wat meet je precies? Leer je een aap een trucje of heeft er echt diep leren plaatsgevonden? En wat als dat diepe leren plaatsvindt na het meetmoment? Hoe weet je of een student een bepaalde ontwikkeling niet ook had doorgemaakt als hij andere feedback had gekregen?

En dus zegt Arts: ‘Hét ultieme bewijs dat feedback werkt, heb ik nog niet gevonden, zeker niet als het gaat om complexe taken op een hoog cognitief niveau, zoals academische schrijfvaardigheid, het analyseren van teksten of je eigen visie formuleren op basis van drie bronnen. Juist hierin investeren we in het hbo veel.’

EENDUIDIGE FEEDBACK

Jan Wulterkens herkent wat Arts zegt over feedback op complexe taken. Wulterkens is docent bedrijfseconomie en bedrijfsadministratie bij de opleiding bedrijfseconomie van de Hogeschool Rotterdam. Ook daar is het zoeken naar de juiste manier van feedback geven, zeker bij abstracte onderwerpen zoals onderzoeksvaardigheden of argumenteren. ‘De meeste docenten geven er hun eigen invulling aan, maar als opleiding proberen we om juist die complexe feedback eenduidiger te maken. We zijn met zes docenten bedrijfseconomie en bedrijfsadministratie en geven aan elf klassen les, zowel theorie als projecten. We trekken veel met elkaar op. Tijdens onze wekelijkse vergaderingen maken we afspraken met elkaar, ook over feedback: **Wat is belangrijk? Wat weegt het zwaarst? En hoe ziet jouw schriftelijke feedback eruit?** Daarnaast hebben docenten van de kernvakken een vaste klas, net als de studieloopbaancoaches (slc’s). Docenten en slc’s hebben regelmatig contact, onder andere over de feedback die zij studenten

geven. ‘Een vaste docent en een vaste slc zijn volgens ons voorwaarden voor eenduidige, en daarmee goede, feedback.’

HANDVATTEN VOOR LEREN

Ook al is de wetenschappelijke onderbouwing onder veel feedbackonderzoek dun, we weten wel wat. Dat feedback consistent moet zijn, zoals Wulterkens zegt, is slechts één succesfactor. Net zo belangrijk, zegt Arts, is dat duidelijk is wat de doelen van een opdracht zijn en dat die doelen gekoppeld zijn aan het beoordelingsmodel. **Docenten moeten hun feedback op tijd geven en die moet formatief zijn.** Dat betekent dat je de prestaties van een student niet vergelijkt met die van andere studenten, maar met zijn of haar eerdere resultaten. Feedback moet niet al te algemeen zijn en helder worden geformuleerd, maar vooral handvatten geven voor het leren.

Dat klopt, zegt tweedejaars Nederlands Geonne. Het helpt haar als zij in de kantlijn ziet: ‘Lees deze zin nog eens. Wat klopt er niet aan?’ ‘Dan ga ik zelf op zoek naar een andere formulering en kom ik er altijd wel uit. Ik moet alleen even dat duwtje krijgen.’

Ook eerstejaars lerarenopleiding wiskunde Bruce ervaart dat zo. **‘Ik leer het meest van feedback die me aan het denken zet, die me niet kant-en-klaar voorschotelt hoe het wel moet.’** Deze vorm van feedback heeft een naam: feedback gericht op zelfregulering. Het geeft studenten handvatten om zichzelf te evalueren. Ook feedback op het proces is helpend, wijst onderzoek uit. Deze vorm van feedback gaat over de verwerking van kennis, over leerstrategieën. De feedback kan bijvoorbeeld zijn: ‘Maak gebruik van database A’ of: ‘Zoek je literatuur ook eens daar.’

FILMPJES

Maakt het uit of feedback mondeling of schriftelijk wordt gegeven? **Schriftelijke feedback lijkt iets effectiever, zegt Arts.** Van mondelinge feedback onthoud je maximaal twee of drie onderwerpen, maar feedback is vaak opgebouwd uit vijf punten: twee opmerkingen over wat goed ging en twee tot drie verbeterpunten. En bij mondelinge feedback blijft meestal alleen het goede nieuws hangen.

Bruce zweert bij mondelinge feedback. ‘Vooral als die kort op de toets of presentatie volgt.’ ‘Veel studenten hebben een voorkeur

voor mondelinge feedback’, erkent Arts, ‘maar om elke student individueel mondelinge feedback te geven, daar hebben we gewoon niet genoeg tijd voor. Mondelinge klassikale feedback wordt naar het einde van de opleiding toe steeds moeilijker, omdat de variatie in projecten waar studenten mee bezig zijn dan vaak te groot is. Om studenten tegemoet te komen, willen we gaan experimenteren met filmpjes met mondelinge feedback. Die kunnen studenten dan nog eens terugluisteren en zo kunnen ze hopelijk toch alle feedbackpunten meepakken.’

ZELFVERTROUWEN

Wat werkt niet? De sandwichformule, zegt Arts. ‘Het is een favoriete methode van veel docenten: kritiek verpakken tussen twee laagjes complimenten. Alleen de laatste boodschap, het compliment, blijkt te blijven hangen.’

Wat ook niet werkt, is feedback op de persoon. In het beste geval kan dat zijn: ‘Je bent een geweldige student’, maar voor hetzelfde geld hoor je: ‘Ik vraag me af of het ooit goedkomt met jou.’ Studenten kunnen met dit soort opmerkingen niet zo veel, maar

▶ negatief geformuleerde feedback op de persoon kan wel een deuk in het zelfvertrouwen opleveren.

Peerfeedback (beoordelingen door klasgenoten), een hitje in hbo-land, is ook niet effectief. Meestal gaan die beoordelingen niet verder dan: 'iets duidelijker praten' en 'De groep goed aankijken'.

Arts: 'Docenten nemen in hun feedback mee waar een student in zijn ontwikkeling zit en wat hij moet doen om zich in de toekomst verder te ontwikkelen. Dat heet feedforward. Docenten bewaken het hbo-niveau. Dat kan je van studenten onderling niet verwachten. Nu is het nog vaak zo dat studenten elkaar wel feedback moeten geven, maar dat ze nooit geleerd hebben hoe dat moet. Dat is gewoon gemakzucht van docenten. Als je wilt dat studenten een actieve rol krijgen in het formuleren van feedback, dan moet je ze dat ook leren.'

Daar is Wulterkens het helemaal mee eens. **'Peerfeedback in projecten is een belangrijke competentie in onze opleiding.** Dat is wat je later, als je bijvoorbeeld controller bent, goed moet kunnen.' En daarom zet de opleiding bedrijfseconomie erop in. 'Maar studenten doen dat bij ons inderdaad niet uit de losse pols. We werken met checklists om het werk van je groepsleden in projecten te beoordelen en met de 4G-methode die door alle slc's wordt gebruikt. **De vier G's staan voor gedrag, gevoel, gevolg en gewenst gedrag** en daarmee kun je bijvoorbeeld storend gedrag van een student bespreken:

Ik heb gemerkt dat je de laatste tijd vaak te laat komt.

Dit geeft mij het gevoel dat jij je werk niet zo serieus neemt.

Ik heb gemerkt dat de anderen in de groep zich daaraan beginnen te ergeren.

Ik zou graag willen dat je voortaan op tijd komt.

DE SANDWICHFORMULE, KRITIEK VERPAKKEN TUSSEN TWEE LAAGJES COMPLIMENTEN, WERKT NIET.

TRANEN

Feedback leidt niet zonder meer tot leren, het kan er zelfs een negatief effect op hebben. Emoties kunnen in de weg staan. Als een student door de feedback in tranen is, kan hij sowieso de inhoud ervan niet tot zich nemen.

Het ontvangen van feedback wordt beïnvloed door zelfvertrouwen, ervaringen en angst. De mindset van studenten levert enorme verschillen op voor hoe zij omgaan met leersituaties en hoe gemotiveerd ze zijn en blijven. De psycholoog Carol Dweck maakt een onderscheid tussen *growth* en *fixed mindset*, de overtuiging dat bijvoorbeeld intelligentie een vaststaand gegeven is of dat intelligentie ontwikkeld kan worden. Dat verklaart ook waarom sommige studenten actief op zoek zijn naar feedback en andere de toetsinzage-uurtjes het liefst vermijden.

Ook de kwaliteit van de feedback heeft invloed op de opnamecapaciteit van studen-

ten. Als feedback slecht geformuleerd is, willekeurig is of bot, kunnen studenten er weinig mee. Het kan ook zijn dat de feedback gekoppeld is aan doelen en criteria die de student niet begrijpt, te laat gegeven wordt om bruikbaar te zijn of niet bruikbaar is voor volgende taken. Ook dan heeft het niet zo veel zin.

HULPMIDDELEN

Er zijn digitale tools die docenten kunnen helpen efficiënte feedback te geven. Turnitin, GradeWork en KungFu Writing zijn de bekendste. Arts: 'Feedback die voor veel studenten relevant is, hoeft je zo maar één keer te formuleren. Dan kan je de tekst met een druk op de knop delen met individuele studenten, inclusief een link die bijvoorbeeld verwijst naar een bron.'

'Deze tools maken het werk echt makkelijker, want het zijn ook cursustools. Wat ingeleverd wordt, komt meteen in het juiste mapje bij de juiste klas, er wordt automatisch een plagiaatcheck gedaan en er is een koppeling met de cijferadministratie. En het kan niet meer gebeuren dat een student per ongeluk een scriptie naar de verkeerde docent stuurt.'

Bij de opleiding bedrijfseconomie wordt Edumundo gebruikt, vertelt Wulterkens. Daarmee kun je digitaal toetsen en de progressie van studenten in kaart brengen.

Docententeams kunnen ook samen tools ontwikkelen om feedback te standaardiseren, zegt Arts. Samen met zijn collega's maakte hij een A4'tje met hulpvragen om verslagen te beoordelen: Welke onderdelen zijn goed en waarom? Welke onderdelen

FEEDBACK KAN EEN NEGATIEF EFFECT HEBBEN OP LEREN.

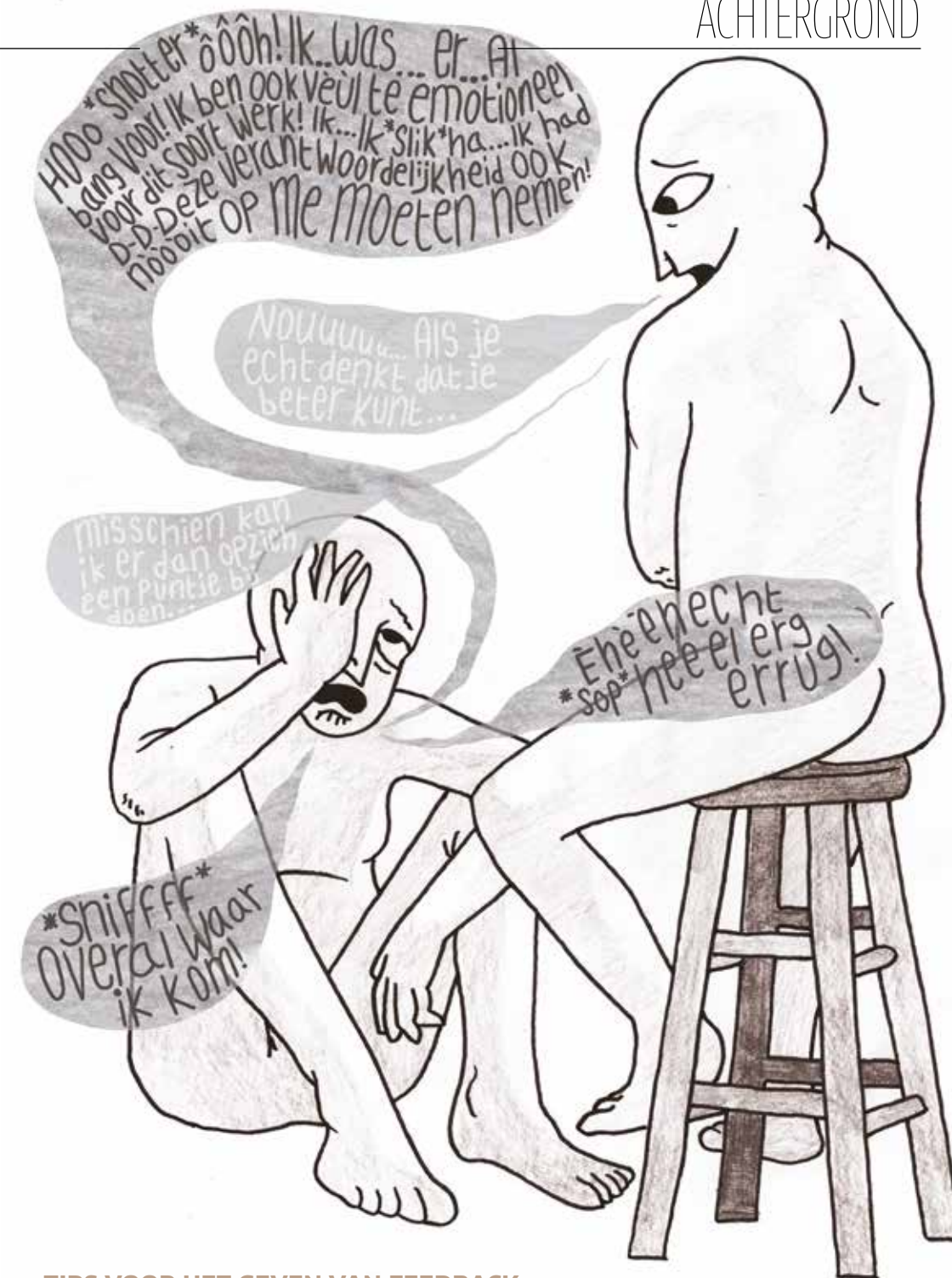
zijn minder goed en waarom (geef concrete voorbeelden uit het verslag)? Welke onderdelen voldoen nog niet aan de gestelde criteria? Waarom? En: Op welke gemaakte keuzes moet de student nog reflecteren? Docenten en studenten zijn er blij mee.

Om feedback uit het verleden mee te nemen naar het heden en de toekomst maakten ze ook een tool voor studenten waarmee ze konden aangeven wat hun laatste beoordeelde dossier was, wat hun eindcijfer daarvoor was en welke verbeterpunten erin werden aangegeven.

Om de eenvormigheid te vergroten, werken Arts en zijn collega's van de leraaropleiding biologie in Tilburg ten slotte aan **één beoordelingsmodel dat in het hele curriculum, van jaar 1 tot en met het afstuderen, kan worden gebruikt.** Op dit moment zijn er aparte modellen voor de p-fase, de hoofdfase en het afstuderen. 'We denken dat het hierdoor voor studenten ook duidelijker wordt waar zij gedurende de hele opleiding op beoordeeld zullen worden.'

NOBELPRIJSWINNAARS

Over feedback geven en ontvangen weten we nu meer dan een paar decennia geleden, zegt Arts, 'maar we weten nog steeds niet genoeg en daarom hoop ik dat we een stap gaan maken van casuïstiek naar een grote studie naar feedback'. Om zichzelf meteen te relativiseren: **'De generaties voor ons zijn met gebrekkige kennis over feedback toch heel ver gekomen. Daar zaten ook Nobelprijswinnaars tussen.** Dat moeten we niet vergeten.' ▣

TIPS VOOR HET GEVEN VAN FEEDBACK:

1. **Zorg voor heldere leerdoelen en criteria en maak duidelijk wat de verwachte prestatie is (bijvoorbeeld aan de hand van voorbeelden).**
2. **Bespreek als docententeam wat de verwachte prestatie is.**
3. **Zet waar mogelijk een vaste docent voor de groep. Voor feedback is het belangrijk om te weten welke student je voor je hebt.**
4. **Geef positieve en negatieve feedback in een verhouding van ongeveer 3:1.**
5. **Geef ook eens progressiefeedback. Welke vooruitgang heeft deze student het laatste jaar geboekt? Dit bevordert zelfvertrouwen en motivatie.**
6. **Breng hiërarchie in de feedback aan.**
7. **Gebruik digitale tools als Turnitin, GradeWork, KungFu Writing en Edumundo.**

Heerlijke Syrische shoarma in Delfshaven

FOTO'S: LEVIEN WILLEMSE

FOTO: ASTRID ZUIDEMA

Het restaurant van de Syrische vluchteling Firas Alroz stond al een tijd op het verlanglijstje van Jonathan. En terecht, zo bleek bij de eerste hap.

IN MAART 2014 KWAM FIRAS ALROZ (NIET OP DE FOTO) VANUIT HET DOOR OORLOG VERSCHOURDE SYRIË IN NEDERLAND TERECHT. In Boxmeer wel te verstaan. Omdat het diploma van de nu 39-jarige technisch ingenieur hier weinig waard bleek en hij niet wilde stilzitten, besloot hij een restaurant te openen. Want die Hollanders houden vast ook wel van de smaakvolle Syrische keuken en helemaal als dat restaurant ook nog eens gerund wordt door andere vluchtelingen. Dat was eind 2016 en al snel hadden de regionale en culinaire media de sympathieke Alroz gevonden. **Er werd zelfs gesproken van 'de beste shoarma die je ooit geproefd hebt'.** Ik had een bezoek aan restaurant Shaami Huis dan ook hoog op mijn verlanglijstje voor 2018.

TWEDE VESTIGING GEOPEND

Als ik binnenkom in het restaurant in Delfshaven, staat Alroz me al op te wachten. Ongeveer een keer per week komt hij nog controleren of alles op rolletjes loopt, zo legt hij uit. Alroz heeft namelijk net een tweede vestiging geopend, in Nijmegen. Dat geeft wel aan hoe goed het gaat. Het geheim? 'We maken hier alles zelf, met verse producten

en voor een goede prijs.' En denk maar niet dat het alleen landgenoten zijn die Shaami Huis weten te vinden, want de helft van de klanten zijn Nederlanders.

Nog steeds werken er vluchtelingen in zijn zaak. Bijna allemaal Syriërs en een Iraakees. 'Voor de oorlog hadden wij allemaal een goede opleiding of werkten in de handel. Dat luxeleven mis je als je met een uitkering thuiszit. De droom om weer hetzelfde leven te hebben, jagen we nu na.' Daarnaast geeft het werk de mannen zelfrespect en, ook niet onbelangrijk, ze leren de Nederlandse taal. Maar goed, de shoarma dus. Je kunt kiezen tussen shoarma van kip en lam. **Op aandringen van Alroz probeer ik de kipvariant, plus een frisse salade (fatoush).** Hier geen vette hap gedrenkt in knoflooksaus, maar rolletjes brood met daarin vlees en een saus op yoghurtbasis. Ik kan niet anders dan mijn voorgangers gelijk geven: dit is heerlijk. Helemaal in combinatie met de salade waar ik zelfs granaatappel in herken. Als dit de maatstaf is voor de Syrische keuken, mogen er wat mij betreft nog wel een paar restaurants bij. ■

Jonathan van Noord

Shaami Huis, Schiedamseweg 38

Shaami staat voor het gebied dat nu Syrië, Jordanië, Libanon en Palestina heet.

VALSE PROFETEN

IN EEN HANDBOEK OVER (MEDISCH) ONDERZOEK LAS IK OOIT DAT PSEUDOWETENSCHAP ZICH NOGAL EENS BASEERT OP SUBJECTIEF BEWIJS.

Voorbeeld: Jan heeft hoofdpijn, luistert naar pianospel en hoofdpijn verdwijnt. Volgens pseudisten is daarmee bewijs geleverd dat pianospel hoofdpijn geneest. Echte wetenschap wijst meteen op andere mogelijke oorzaken: Jan drinkt een paar glazen water, Jan neemt wat rust, Jan knuffelt met de poes (ik noem maar wat).

Ik vrees dat bij de kwakzalvers onder politici zelfs 'subjectief bewijs' al te veel gevraagd is. Dat veronderstelt tenminste nog een relatie tussen het een of het ander. Zelfs als je bij hen aantoonde dat iets pertinent onwaar is, dan nog maakt hun dat niet uit. Als er mensen zijn die jouw leugens geloven, dan is dat juist het bewijs dat het tóch waar is? Hoe ik daar zo op kom? Het is inmiddels enige tijd geleden – maar dat doet er niet toe, het gaat om het mechanisme – dat ene Yernaz Ramautarsing meldde dat de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen een kerstboom zou verwijderen 'wegens klachten over ideologische overwegingen'. Ik citeer dit, want zulk krom Nederlands zou in een bestuurlijk bericht natuurlijk nooit voorkomen. Niettemin nam kandidaat-raadslid Yernaz Ramautarsing van Forum voor Democratie dat graag aan en verspreidde het vervolgens zelf als een uiting van die imaginaire 'war on Christmas'. Toen hem onomstotelijk onder de neus werd gewreven dat dit volstrekte onzin is, trok hij het terug uit zijn medium (Twitter). Maar – en nu komt het – hij vindt de grap [!] toch geslaagd en 'het feit dat zo veel mensen dachten dat het klopte, zegt meer dan de foto zelf'. **Nee, beste Yernaz, de grap is niet geslaagd, want het wás geen grap.** Die 'war on Christmas' van jou had jij niet als grap bedoeld. Als je zo je eigen wantrouwen etaleert, zaai je wantrouwen bij anderen en met wantrouwen bereik je echt geen mooier Nederland.

'Het feit dat zo veel mensen dachten dat het klopte, zegt meer dan de foto zelf.' Maar Yernaz toch... Wat mensen allemaal geloven, zegt niets over welk feit of welk verzinsel dan ook. Zeker niet 'dat een dergelijke actie van een schooldirectie minder ondenkbaar is dan een paar jaar geleden'. Goed gelogen is echt iets anders dan dat er een grond van waarheid zou zijn. Het zegt vooral iets over mensen zoals jezelf. Het zegt dat er mensen zijn die vatbaar zijn voor leugen en bedrog, die meegaan met verdachtmakingen zonder een spoor van bewijs. Maar dat wisten we al, Yernaz, en die gestudeerde vriendjes van je, die Thierry en Theo, weten dat ook heus wel.

De geschiedenis staat bol van de voorbeelden. Vanaf de Romeinse tijd zijn ze ook aardig gedocumenteerd. Het varieert van *practical jokes* en geslaagde aprilgrappen tot georkestreerde massavernietiging. En of die leugens nu van links of van rechts komen: ze blijven schadelijk. Je hoeft ook niet links of rechts te zijn om een hekel te hebben aan liegen. Want liegen is liegen: je bent altijd de klos als je erin trapt. Je bent niet per se dom als je erin trapt, alleen maar goedgegelovig. Dat is meer een karaktertrek dan een intelligentiekwestie.

Buiten de politiek wordt trouwens net zo veel gelogen als daarbinnen. Hoeveel mensen worden niet slachtoffer van oplichters en fraudeurs? Dat mensen een phishingmail openen, betekent echt niet dat er een grond van waarheid in die malafide link zou zitten.

Hoopgevend is dat de meeste mensen niet trappen in de listen en lagen van oplichters en valse profeten, of ze zich nu links of rechts, financieel of politiek, religieus of areligieus voordoen. ■

Bart Bijl is docent Nederlands aan de lerarenopleiding Nederlands.

BART

ALS VEEL MENSEN
IETS GELOVEN,
ZEGT DAT DAN DAT
ER EEN GROND VAN
WAARHEID IN ZIT?
DACHT HET NIET...

**'DIE CHICK DIE EEN STUK
OVER BAUDET MAAKT'**

Roos Sparreboom (21)
VIERDEJAARS CMV,
THEATER EN MAATSCHAPPIJ

Wat bezielt een student om een toneelstuk over Thierry Baudet te maken? Roos Sparreboom deed het voor haar minor. Niet iedereen in haar omgeving ('theatermensen, Volkskrantlezers, GroenLinks-stemmers') kon dat begrijpen. Waarom Thierry? Waarom uitgerekend hij? 'Ik heb me weleens afgevraagd of ik het doe om recalcitrant te zijn. In groep 5 kwam ik eens met een muts naar school. Toen ik 'm afzette, verraste ik iedereen met een koppie paars haar. Nu ben ik die chick die een stuk over Baudet maakt. Een beetje shocken zit er wel in.'

Maar dat is niet alles. **Roos is gefascineerd door Baudet en zijn gedachtegoed.** En misschien nog wel meer door het feit dat hij in haar ogen zo slecht begrepen wordt. 'Ik ben geen fan van Thierry. Het stuk is ook geen propaganda. Het gaat over mij en hoe ik mij verhoud tot Thierry's gedachtegoed. Ik neem zijn gedachtegoed serieus. Veel mensen kijken niet verder dan bijvoorbeeld zo'n uitspraak over homeopathische verdunning, maar ik zie ook iemand met diepgang, met gevoel voor schoonheid. In het stuk onderzoek ik of wat ik denk te zien er ook is.'

Al met al is Roos een jaar lang met Baudet bezig geweest. Eerst zou het haar overgangsstuk worden, toen maakte ze een monoloog en nu deze 75 minuten durende voorstelling. 'Ik ben een jaar "in Thierry" geweest en now I'm done with it. Tijd om weer eens over andere dingen na te denken.' Een familielid vroeg of ze dan ook haar lidmaatschap van Forum voor Democratie opzegt, 'maar daar ben ik nog niet uit.' ■

Esmé van der Molen

Op de foto Roos Sparreboom en Valentijn Benard, de acteur die Baudet speelt. Het stuk Thierry Baudet: de voorstelling is inmiddels opgevoerd.